

บทที่ 2

ห้างหุ้นส่วน บริษัท

ห้างหุ้นส่วน เป็นรูปแบบองค์กรธุรกิจอยู่ในบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีห้างหุ้นส่วนอยู่ 2 ประเภท คือ 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด

1. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

รูปแบบขององค์กรธุรกิจในรูปแบบห้างหุ้นส่วนสามัญ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (ห้างหุ้นส่วนสามัญ) และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน(ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล)

1.1 ลักษณะสำคัญ

ตาม ปพพ (ม.1012) “อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท คือ สัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้าร่วมกันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกันด้วย ประสงค์จะแบ่งกำไร อันพึงจะได้จากกิจการที่ทำนั้น” ซึ่งสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- 1.1.1 เป็นสัญญาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 1.1.2 สาระของสัญญาตกลงที่จะเข้ากัน
- 1.1.3 เข้ากันเพื่อจะกระทำการกิจการร่วมกัน
- 1.1.4 ประสงค์จะนำกำไรมาแบ่งปันกัน

1.2 ทวนในการดำเนินการ

- 1.2.1 ลงทุนด้วยเงิน
- 1.2.2 ลงทุนด้วยทรัพย์สิน

- 1) ให้ใช้ทรัพย์สิน
- 2) ให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

1.2.3 ลงทุนด้วยแรงงาน

1.3 การจัดการห้าง

- 1.3.1 กำหนดให้มีหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียว
- 1.3.2 กำหนดให้มีหุ้นส่วนผู้จัดการหลายคน
- 1.3.3 กำหนดให้จัดการหุ้นส่วนด้วยเสียงข้างมาก
- 1.3.4 กรณีไม่ได้กำหนดให้ใครเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไว้ ให้ถือว่าหุ้นส่วนทุกคนสามารถจัดการงานของห้างหุ้นส่วนได้ทุกคน

1.4 ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วน

- 1.4.1 ความรับผิดชอบบุคคลภายนอกการกระทำที่หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งกระทำลงไปถือว่าการกระทำนั้นผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนที่ต้องรับผิดชอบกันในหนี้อันได้ก่อให้เกิดขึ้นโดยไม่จำกัดจำนวน(ปพพ.ม.1050) จึงเรียกว่าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
- 1.4.2 ความรับผิดชอบผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันการกระทำที่เกินขอบเขตอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วน ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น ถือว่าเป็นการกระทำการจัดการงานนอกสั่ง

1.5 ข้อจำกัดบางประการของผู้เป็นหุ้นส่วน

- ห้ามหุ้นส่วนคนใดประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีสภาพคู่เดียวกับห้างหุ้นส่วนสามัญ
- กิจการดังกล่าวนั้นแข่งขันกับห้างหุ้นส่วนนั้น

- ไม่ว่าจะกิจการนั้นจะกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้เป็นหุ้นส่วนนั่นเองหรือกระทำเพื่อประโยชน์บุคคลอื่น
- การกระทำดังกล่าวไม่ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนคนอื่นๆ

2. ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

ห้างหุ้นส่วนสามัญสามารถจดทะเบียนได้ ตาม ม.1064 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นจะจดทะเบียนก็ได้ โดยจดทะเบียนที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วน บริษัท ในท้องที่นั้นๆ ผลของการจดทะเบียนทำให้ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสภาพเป็นนิติบุคคล”

2.1 ลักษณะสำคัญ

ทำให้ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสภาพเป็นนิติบุคคลแตกต่างหากจากผู้เป็นเจ้าของ มีสาระสำคัญสรุปดังนี้

- 2.1.1 เป็นสัญญาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
  - 2.1.2 สาระของสัญญาดกลงที่จะเข้ากัน
  - 2.1.3 เข้ากันเพื่อทำกิจการร่วมกัน
  - 2.1.4 ประสงค์แบ่งกำไรระหว่างกัน
  - 2.1.5 ต้องจดทะเบียนและมีสภาพเป็นนิติบุคคล
- ### 2.2 รายการที่ต้องจดทะเบียน
- 2.2.1 ชื่อห้างหุ้นส่วน
  - 2.2.2 วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน
  - 2.2.3 ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ และสาขาทั้งปวง
  - 2.2.4 ชื่อและที่สำนักกับอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน

2.2.5 ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

2.2.6 ข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการบางประการ (ถ้ามี)

2.2.7 ตราของห้างหุ้นส่วน

2.2.8 ข้อความอื่นใดที่เห็นว่าเป็นประโยชน์หรือสมควรให้ประชาชน
ทราบ

2.3 ทุนในการดำเนินการ

เหมือนกับห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ประกอบด้วย เงิน ทรัพย์สิน
และแรงงาน

2.4 การจัดการห้าง

เหมือนกับห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

2.5 ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วน

เหมือนกับห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

2.6 ข้อจำกัดบางประการของผู้เป็นหุ้นส่วน

มีข้อจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนเหมือนกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ
ไม่จดทะเบียนและมีข้อจำกัดเพิ่มขึ้นอีกประการ คือห้ามเข้าไปเป็นหุ้นส่วนไม่
จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนอื่นที่มีสภาพคู่จเดี่ยวและเป็นการแข่งขันกับ
ห้างหุ้นส่วนเดิม ไม่ว่าจะประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น

3. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

รูปแบบของกิจกรรมธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนมีสภาพเป็นนิติบุคคล และยังมีลักษณะสำคัญสรุป ดังนี้

3.1 ลักษณะสำคัญ

3.1.1 เป็นไปตาม ปพพ มาตรา 1012 “อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท คือ สัญญาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งกำไร อันพึงจะได้จากกิจการที่ทำ” ดังกล่าวมาแล้ว

3.1.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด มี 2 จำพวก ได้แก่

- 1) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ
- 2) หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ

3.2 รายการที่ต้องจดทะเบียน

เหมือนกับห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

3.3 ทุนในการดำเนินงาน

- 3.3.1 หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ อาจลงหุ้นด้วย เงิน ทรัพย์สิน แรงงาน
- 3.3.2 หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ลงหุ้นด้วย เงิน ทรัพย์สิน ไม่สามารถลงหุ้นด้วยแรงงาน

3.4 การจัดการห้าง

หุ้นส่วนผู้จัดการ เป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งไม่ได้กำหนดจำนวนคน แต่กำหนดว่าหุ้นส่วนผู้จัดการต้องเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ

3.5 ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วน

3.5.1 ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบจะรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินที่ตนกำหนดการลงทุนไว้

3.5.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบต่อหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยไม่จำกัดเฉพาะส่วนที่ตนลงทุนไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่ารับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวน

3.6 ข้อจำกัดบางประการของผู้เป็นหุ้นส่วน

3.6.1 ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ ห้ามผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดไปประกอบกิจการค้าขายหรือไปเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบที่มีสภาพคู่เคียงกัน และเป็นการแข่งขันกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ตนเป็นหุ้นส่วนอยู่ ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ของตนหรือผู้อื่น ถ้ากิจการดังกล่าวเป็นผลเสียหายต่อห้างหุ้นส่วนเดิม ผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เว้นจากได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนคนอื่นๆ ทุกคน

3.6.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ สามารถประกอบกิจการค้าขายที่มีสภาพคู่เคียงกันและเป็นการแข่งขันกับห้างหุ้นส่วนที่ตนเป็นหุ้นส่วนอยู่ได้ แต่มีข้อห้ามอื่นๆ ดังนี้ 1) ห้ามสอดเข้าไปดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยเด็ดขาด 2) ห้ามใช้ชื่อของหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดชอบคนไปกับชื่อห้างหุ้นส่วนจำกัด 3) หุ้นส่วนจำกัดจะต้องรับผิดชอบสูงขึ้น ถ้าได้แสดงให้บุคคลภายนอกได้ทราบว่าตนลงทุนมากกว่าความเป็นจริง 4) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบมีสิทธิรับกำไรจากการดำเนินงาน แต่ไม่มีสิทธิรับเงินปันผล 5) เจ้าหนี้ไม่สามารถฟ้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังไม่เลิกกัน

4. บริษัทจำกัด

การดำเนินการในรูปแบบบริษัท จำกัด อยู่ภายใต้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้

4.1 ลักษณะของบริษัท จำกัด

4.1.1 ตกลงร่วมกันของบุคคล ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

4.1.2 แบ่งทุนเป็นหุ้น ๆ ละเท่ากัน

4.1.3 ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเท่าที่ตนถือหุ้น

4.1.4 จดทะเบียนบริษัทจำกัด

4.1.1 การตกลงร่วมหุ้นของบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

(1) ต้องการมีผู้ก่อการอย่างน้อย 3 คน ตกลงเข้ากันเพื่อแสวงหากำไรมาแบ่งกัน โดยลงทุนเป็นหุ้น (แต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่ากัน)

(2) ให้ผู้เริ่มก่อการจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ มีรายละเอียด ดังนี้ รายละเอียดในหนังสือบริคณห์สนธิ

ก. ชื่อบริษัท จำกัด อันคิดจะตั้งขึ้นซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป

ข. ที่ตั้งของสำนักงานของบริษัท จำกัด ซึ่งบอกทะเบียนนั้น จะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในราชอาณาจักร

ค. วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท

ง. ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด

จ. จำนวนทุนเรือนหุ้น ซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร

ฉ. ชื่อ สำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อ ของบรรดาผู้ร่วมก่อการ
ทั้งจำนวนหุ้น ซึ่งต่างคนต่างเข้าชื่อ ชื่อไว้คนละเท่าไร

(3) ให้ผู้เริ่มก่อการทำหนังสือบริคณห์สนธิ ไปจดทะเบียนที่กรมพัฒนา
ธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์

(4) จัดหาผู้เข้าชื่อซื้อหุ้น โดยผู้เริ่มก่อการซื้อหุ้นอย่างน้อยคนละหนึ่งหุ้น
(ปพพ.ม.1100) และห้ามมิให้ชี้ชวนประชาชนทั่วไปซื้อหุ้น นอกนั้นยังห้ามขาย
หุ้นต่ำกว่ามูลค่าที่กำหนดได้ แต่สามารถขายหุ้นสูงกว่ามูลค่าที่กำหนดได้ ทั้งนี้ให้
กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ โดยราคาหุ้นประกอบด้วย 1) Par value 2)
Market value 3) Book value

(5) เมื่อได้เข้าชื่อซื้อหุ้นแล้ว ให้ผู้ก่อการเรียกประชุมจัดตั้งบริษัท โดยมี
ชักช้าสาระสำคัญที่จัดประชุม เช่น กำหนดข้อบังคับต่างๆ กำหนดจำนวนหุ้นบริม
สิทธิ์ เลือกรวมการบริษัท ผู้เริ่มก่อการจะหมดหน้าที่ เมื่อได้ส่งมอบการทั้งปวงที่
ได้ทำไว้แล้วให้กับกรรมการบริษัท

(6) กรรมการบริษัท เริ่มปฏิบัติหน้าที่โดยเรียก ชำระค่าหุ้นโดยกฎหมาย
กำหนดไว้ว่าต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ต่อหุ้น เมื่อเรียกค่าหุ้นครบทุกหุ้นแล้ว ให้
นำรายละเอียดต่างๆ ไปขอจดทะเบียน ภายใน 3 เดือนนับแต่วันประชุมจัดตั้งบริษัท
ถือว่าบริษัทจำกัด ก่อตั้งขึ้นโดยสมบูรณ์ ถ้าไม่สามารถดำเนินการภายในเวลา
ดังกล่าว ถือว่าบริษัทจำกัดได้จัดตั้งขึ้นและเรียกเงินผู้เข้าชื่อ ซื้อหุ้นทันที

4.1.2 แบ่งทุนเป็นหุ้นๆละเท่ากัน

บริษัทจำกัดมีการแบ่งทุนเป็นหุ้นมูลค่าหุ้นละเท่ากัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบ
เกินจำนวนที่ตนได้ลงหุ้น กฎหมายกำหนดมูลค่าหุ้นไม่ให้ต่ำกว่าหุ้นละ 5 บาท

4.1.3 ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นเพียงเท่าตนลงหุ้น

ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบเพียงจำนวนเงินเท่าที่ตนแสดงเจตนาลงหุ้นไว้ อย่างไรก็ตามกฎหมายยอมรับให้กรรมการของบริษัทเข้าไปรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนคล้ายกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มาติดต่อธุรกิจกับบริษัท

4.1.4 การจดทะเบียนบริษัท จำกัด

กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมจัดตั้งบริษัท จำกัด ต้องนำความไปจดทะเบียนรายละเอียด ดังนี้

- (1) จำนวนหุ้นทั้งสิ้น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ
- (2) จำนวนหุ้น ซึ่งออกให้เสมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว หรือใช้แต่บางส่วนแล้ว

และหุ้นที่ได้ใช้แต่บางส่วนนั้น ให้บอกที่ใช้แล้วเพียงใด

- (3) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด
- (4) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด
- (5) ชื่อ อาชีพะ และที่สำนักของกรรมการทุกคน
- (6) ให้แสดงอำนาจของกรรมการ
- (7) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นซึ่งกาลเวลาหนึ่ง ให้บอกการกำหนดอันนั้นด้วย
- (8) ที่ตั้งสำนักงานและสาขาทั้งปวง

4.2 ทุนของบริษัทจำกัด

บริษัทจำกัดแบ่งทุนเป็นหุ้น ๆ ละเท่ากัน โดยสามารถแบ่งหุ้นเป็น 2 ประเภท คือ 1) หุ้นสามัญ 2) หุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งต้องกำหนดให้ชัดเจนในวันประชุม

จัดตั้งบริษัท อื่นๆ การลงทุนในหุ้นอาจลงทุนเป็นเงินสด ทรัพย์สิน หรือแรงงาน แต่การลงทุนด้วยทรัพย์สิน หรือแรงงานต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะเป็นหุ้นจำนวนเท่าใด และต้องแถลงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้ชัดเจนว่ามีการตอบแทนในทรัพย์สิน หรือแรงงานอย่างไร เท่าใด ซึ่งมีสาระสำคัญ เรื่องหุ้นของบริษัทจำกัด ดังนี้

4.2.1 หุ้นแบ่งแยกมิได้ ถ้ามีผู้ถือหุ้น 2 คน ต้องกำหนดให้คนหนึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิในสถานะผู้ถือหุ้น

4.2.2 ใบหุ้นที่บริษัทจำกัดออกให้มี 2 ชนิด

1) หุ้นระบุชื่อ

2) หุ้นผู้ถือ การออกหุ้นชนิดนี้ได้นั้นต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับบริษัท และจะต้องชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้วเท่านั้น

4.2.3 หุ้นทั้งสองชนิดสามารถโอนให้บุคคลอื่นได้

1) หุ้นชนิดระบุชื่อ โอนได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบริษัทจำกัด โดยทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อ ผู้โอน ผู้รับโอน พยาน อย่างน้อย 1 คน

2) หุ้นผู้ถือ โอนได้เพียงการส่งมอบเท่านั้น เนื่องจากเป็นหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว

4.2.4 ห้ามบริษัทจำกัด ถือหุ้นบริษัทจำกัดตัวเอง หรือรับจำหน่ายหุ้นของบริษัทตนเอง

4.3 การเพิ่มทุนหรือลดทุน

การเพิ่มทุนหรือลดทุนกระทำได้หากที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษ(คะแนน 3ใน4) การเพิ่มทุน ทำได้โดยการออกหุ้นใหม่เท่านั้น ให้ผู้ถือหุ้นเดิมตามส่วนที่เขาถืออยู่ หากเขาไม่ซื้อจึงสามารถนำมาจำหน่ายให้ผู้อื่น การลดทุนทำได้ 2 วิธี คือ 1)

ลดจำนวนหุ้นให้น้อยลง 2) ลดมูลค่าหุ้นให้น้อยลง การลดทุนกฎหมายกำหนดให้ดำเนินการ ดังนี้

4.3.1 ลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องถิ่นอย่างน้อย 7 ครั้ง

4.3.2 ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบรรดาเจ้าหนี้ของบริษัทจำกัด หากประสงค์จะคัดค้านให้เจ้าหนี้ดำเนินการภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น

4.3.3 พ้นจากข้อ 4.3.2 อาจเกิด 2 กรณี

- 1) หากเจ้าหนี้ไม่คัดค้านให้ดำเนินการลดทุนได้
- 2) ข.หากเจ้าหนี้คัดค้านภายในกำหนดเวลา บริษัทจำกัดจะต้องใช้หนี้ให้กับผู้คัดค้านหรือจัดหาประกันให้กับเจ้าหนี้รายนั้นก่อนจึงจะลดทุนได้

4.4 การจัดการงานของบริษัทจำกัด

กิจการของบริษัทจำกัดดำเนินการโดยกรรมการ ที่ได้จากการเลือกจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น ครั้งแรกกรรมการจะมีจำนวนเท่าใดให้เป็นไปตามข้อบังคับของบริษัทจำกัด “กรรมการต้องดำเนินการในกิจการของบริษัทด้วยความระมัดระวัง ต้องช่วยสอดส่องดูแลกิจการเสมือนเป็นผู้ประกอบกิจการนั่นเอง” บริษัทจำกัดหรือผู้ถือหุ้น อาจฟ้องร้องค่าเสียหายจากกรรมการได้ แต่ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นจากกรรมการได้กระทำไปโดยได้รับอนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น

4.5 การประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น

กฎหมายกำหนดว่าจะต้องจัดประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เรียกว่าประชุมสามัญ นอกจากนี้ยังเรียกว่า การประชุมวิสามัญ ซึ่งเรียกประชุมได้กรณี ดังนี้

4.5.1 กรรมการเป็นผู้เรียกประชุม

- 1) กรรมการเห็นสมควร
- 2) กรรมการเรียกเมื่อขาดทุนลงถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้น
- 3) ผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า เข้าชื่อกันให้เรียกประชุม

4.5.2 ผู้ถือหุ้นเรียกประชุม

ถ้ากรรมการไม่ดำเนินการเรียกประชุมตามที่ผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 เข้าชื่อกันขอให้เรียกประชุม ดังนี้แล้วผู้ถือหุ้นสามารถเรียกประชุมเองได้

4.6 สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น

บริษัทจำกัดต้องจัดทำทะเบียนผู้ถือหุ้นเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานของบริษัท และพร้อมให้ผู้ถือหุ้นตรวจดูได้ตลอดเวลาทำการ โดยไม่เสียค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด

4.7 ความรับผิดชอบของกรรมการในการจัดการงานของบริษัทจำกัด

4.7.1 กรรมการเป็นตัวแทนบริษัทการดำเนินการของกรรมการภายใต้วัตถุประสงค์ของบริษัท ย่อมมีผลผูกพันบริษัท

4.7.2 การดำเนินการของกรรมการนอกวัตถุประสงค์ของบริษัทจำกัด ไม่ผูกพันบริษัทจำกัด การกระทำของกรรมการที่นอกเหนือจากอำนาจที่ได้มาจากที่ประชุมใหญ่หรือไม่เป็นไปตามข้อบังคับ แต่ยังคงอยู่ในวัตถุประสงค์ของบริษัทเช่นนี้ ยังคงผู้พันต่อบุคคลภายนอก บริษัทสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายเอากับกรรมการบริษัทได้

4.8 ข้อจำกัดบทบาทผู้เป็นกรรมการ

4.8.1 ห้ามมิให้กรรมการกระทำการ ดังนี้

- 1) ประกอบกิจการใด ๆ หรือ

2) เข้าไปเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

4.8.2 โดยการประกอบกิจการหรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนที่มีสภาพดู
เกี่ยวข้องกับบริษัทจำกัด

4.8.3 กิจการนั้นแข่งขันกับบริษัทจำกัด

4.8.4 ไม่ว่าการกระทำนั้นเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น

4.8.5 การกระทำความดังกล่าวไม่ได้รับความยินยอมจากที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือ
หุ้น

ห้ามเฉพาะกรรมการไม่ได้ห้ามผู้ถือหุ้น

4.9 การควบบริษัทจำกัดเข้าด้วยกัน

หลักเกณฑ์การควบบริษัทเข้ากัน

4.9.1 ต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น

4.9.2 นำมติพิเศษจดทะเบียนภายใน 14 วัน

4.9.3 ต้องลงโฆษณาการควบบริษัทในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอย่างน้อย 7
ครั้ง

4.9.4 ต้องส่งคำบอกกล่าวการควบบริษัทไปยังเจ้าหนี้ (เพื่อคัดค้าน)

4.9.5 ให้บริษัทที่ควบกันไปจดทะเบียนภายใน 14 วัน

4.9.6 บริษัทใหม่ที่ควบกัน ย่อมได้ทั้งสิทธิและความรับผิดชอบบรรดาที่มีอยู่
แก่บริษัทจำกัดเดิม

4.9.7 จำนวนทุนเรือนหุ้นบริษัทจำกัดใหม่ ต้องเท่ากับทุนเรือนหุ้นเดิม
ของบริษัทที่ควบเข้ากัน

4.10 การเลิกบริษัทจำกัด

การเลิกบริษัทจำกัดเมื่อมีเหตุ ดังนี้ (ปพพ 1234)

4.10.1 ถ้าในข้อบังคับของบริษัทจำกัดมีกำหนดกรณีอื่นใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน

4.10.2 ถ้าบริษัทจำกัดตั้งไว้เฉพาะกาลใดเมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

4.10.3 ถ้าบริษัทจำกัดตั้งไว้เฉพาะ เพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จกิจการนั้น

4.10.4 มีมติพิเศษให้เลิก

4.10.5 เมื่อบริษัทจำกัดล้มละลาย

4.10.6 เมื่อมีเหตุต่อไปนี้ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดนั้นได้

- 1) ทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัทจำกัด
- 2) บริษัทจำกัดไม่เริ่มทำการภายใน 1 ปี นับแต่วันจดทะเบียนหรือหยุดทำการไปแล้ว 1 ปี เต็ม
- 3) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว
- 4) ผู้ถือหุ้นลดลงเหลือไม่ถึง 3 คน กรณี (1-4) ต้องมีการร้องขอต่อศาลเกิดขึ้น

4.11 การชำระบัญชีของบริษัทจำกัด

เมื่อบริษัทเลิกกันที่มีใช้กรณีล้มละลายต้องมีการชำระบัญชีของบริษัทเพื่อสะสางงานจัดการใช้หนี้สินและแจกจ่ายสินทรัพย์ของบริษัทจำกัด หากไม่มีข้อบังคับกำหนดไว้ กรรมการของบริษัทจำกัดมีหน้าที่ชำระบัญชี

5.บริษัท มหาชน จำกัด

การดำเนินธุรกิจในรูปแบบของบริษัท มหาชน จำกัด นั้น เป็นไปตาม พ.ร.บ. บริษัท มหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

5.1 ลักษณะสำคัญของบริษัท มหาชน จำกัด

5.1.1 แบ่งทุนเป็นหุ้นละเท่าๆกัน

5.1.2 ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนที่ตนต้องชำระค่าหุ้นที่ตนได้แสดงเจตนาในการลงทุนไว้

5.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งชัดเจนว่าจะต้องเสนอขายหุ้นให้กับประชาชนไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ ไม่มีการกำหนดจำนวนผู้ถือหุ้นว่ามีจำนวนเท่าใด มีเพียงกำหนดผู้ก่อการในการจัดตั้งบริษัทจำกัดไม่ต่ำกว่า 3 คน และบริษัท มหาชน จำกัด ไม่ต่ำกว่า 15 คน ซึ่งพอจะถือว่าเป็นการกำหนดผู้ถือหุ้นขั้นต่ำไว้

5.2 ขั้นตอนในการดำเนินการก่อตั้งบริษัท มหาชน จำกัด

5.2.1 ต้องมีผู้เริ่มก่อตั้งอย่างน้อย 15 คน โดยผู้เริ่มก่อตั้งมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) บรรลุนิติภาวะ
- 2) ต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
- 3) ผู้เริ่มก่อตั้งจะต้องจองหุ้นบริษัท มหาชน จำกัด รวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของทุนจดทะเบียน
- 4) ผู้จัดตั้งต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- 5) ไม่เคยได้รับโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับได้ที่กระทำโดยทุจริต

5.2.2 ผู้จัดตั้งต้องทำหนังสือบริคณห์สนธิ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ชื่อบริษัท ต้องมีคำว่า “บริษัท” นำหน้า และ “จำกัด(มหาชน)” ต่อท้าย หรือใช้คำว่า “บมจ” นำหน้าแทนก็ได้ ชื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้นและมีคำว่า “public company Limited” ต่อท้าย
- 2) แสดงความประสงค์ของบริษัทที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนในหนังสือบริคณห์สนธิ
- 3) วัตถุประสงค์ของบริษัทจะต้องระบุประเภทของธุรกิจให้ชัดเจน
- 4) ทุนจดทะเบียนต้องแสดงชนิดของหุ้น จำนวนหุ้น และมูลค่าของหุ้น
- 5) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่
- 6) วัน เดือน ปี เกิด สัญชาติ และที่อยู่ของผู้เริ่มก่อตั้งบริษัท มหาชน จำกัด และจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจองไว้

5.2.3 เมื่อทำหนังสือบริคณห์สนธิเสร็จแล้ว ให้ผู้จัดตั้งบริษัท มหาชน จำกัด ทุกคนลงลายมือชื่อ พร้อมทั้ง ไปยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน

5.2.4 เมื่อนายทะเบียนจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิให้แล้ว ผู้จัดตั้งเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (หลักทรัพย์ออกใหม่ต้องเสนอ กต.อนุญาต) จำนวนหุ้นที่จะขายให้ประชาชนต้องกำหนดไว้ในหนังสือชี้ชวนและห้ามกำหนดจำนวนหุ้นขายให้ประชาชนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่ระบุไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

5.2.5 ผู้จัดตั้งเรียกประชุมจัดตั้งบริษัท มหาชน จำกัด ภายใน 2 เดือน นับแต่วันออกหุ้นครบ

5.2.6 สาระสำคัญในการประชุม

- 1) พิจารณาข้อบังคับของบริษัท มหาชน จำกัด
- 2) ให้สัตยาบันแก่กิจการที่ผู้ริเริ่มจัดตั้งได้กระทำไว้ และอนุมัติค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปในการจัดตั้งบริษัท
- 3) กำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายให้ผู้จัดตั้ง (ถ้ามี)
- 4) กำหนดลักษณะแห่งหุ้นบริมสิทธิ
- 5) กำหนดจำนวนหุ้นสามัญ หรือหุ้นบริมสิทธิที่จะให้แก่บุคคลใด เสมือนว่าได้รับ ชำระเงินค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้ว (ผู้ให้ทรัพย์สินอื่นนอกจากตัวเงิน)
- 6) เลือกกรรมการบริษัทจำกัด (มหาชน) ไม่น้อยกว่า 5 คน
- 7) เลือกผู้สอบบัญชี และกำหนดค่าสอบบัญชีของบริษัท

5.2.7 เมื่อประชุมจัดตั้งบริษัทเสร็จ ผู้จัดตั้งหมดหน้าที่มอบกิจการและเอกสารที่ส่งไปให้กรรมการบริษัทภายใน 7 วัน กรรมการบริษัทดำเนินการ ดังนี้

- 1) มีหนังสือแจ้งให้ผู้จองหุ้นชำระเงินค่าหุ้นเต็มจำนวน
- 2) ผู้จองหุ้นชำระค่าหุ้นด้วยทรัพย์สินอื่น ให้โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น

5.2.8 เมื่อได้รับชำระค่าหุ้นครบแล้ว ให้คณะกรรมการขอจดทะเบียนบริษัท มหาชน จำกัด ต่อนายทะเบียนทำให้บริษัท มหาชน จำกัด มีสภาพเป็นนิติบุคคล

5.3 ทุนของบริษัท มหาชน จำกัด

5.3.1 ทุนแบ่งเป็นหุ้นมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน โดยหุ้นนั้นแบ่งแยกไม่ได้

5.3.2 หุ่นมี 2 ประเภท คือหุ่นสามัญ และหุ่นบุริมสิทธิ

5.3.3 ใบหุ้นบริษัท มหาชน จำกัด มีประเภทเดียวคือหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่า

5.3.4 การโอนหุ้นของบริษัท มหาชน จำกัด มีผลสมบูรณ์เมื่อกระทำ ดังนี้

- 1) ผู้ถือหุ้นสลักหลังใบหุ้นโดยระบุชื่อผู้รับโอน
- 2) ลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน
- 3) ส่งมอบใบหุ้นให้ผู้รับโอน

5.3.5 โดยหลักบริษัทจะห้ามโอนหุ้นมิได้ เว้นแต่เพื่อรักษาสิทธิและประโยชน์ที่บริษัทจะพึงได้ตามกฎหมาย หรือรักษาส่วนการถือหุ้นระหว่างคนไทยกับคนต่างด้าว นอกจากนั้นยังห้ามผู้จัดตั้งบริษัท มหาชน จำกัด โอนหุ้นก่อนครบกำหนด 2 ปี นับแต่วันจดทะเบียนเป็นบริษัทแล้ว ยกเว้นได้รับความเห็นชอบจากผู้ประชุมผู้ถือหุ้น

5.4. การเพิ่มทุนหรือลดทุนของบริษัท มหาชน จำกัด

5.4.1 ลดมูลค่าหุ้น

5.4.2 ลดจำนวนหุ้น

5.4.3 ลดทุนด้วยการตัดหุ้น หมายถึง ตัดหุ้นที่ยังไม่ได้ออกจำหน่าย เช่น จำนวนหุ้นทั้งหมดมี 10,000 หุ้น ออกขายครั้งแรก 8,000 หุ้น เหลืออยู่ 2,000 หุ้น อาจตัดหุ้น 2,000 หุ้นที่เหลือได้ การลดทุนไม่ว่าวิธีใดต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของผู้ถือหุ้นทั้งหมดที่มาประชุมออกเสียง

5.4.4 การลดทุนโดยการลดมูลค่าหุ้นและลดจำนวนหุ้นต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อทำการคัดค้าน เหมือนกรณีบริษัทจำกัด แต่การลดทุนโดยการตัดหุ้นไม่

ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบมติแต่อย่างใด การเพิ่มหุ้นของบริษัท มหาชน จำกัด ทำได้โดยการออกหุ้นใหม่เท่านั้น

5.5 การดำเนินการของบริษัท มหาชน จำกัด

การดำเนินกิจการของบริษัท มหาชน จำกัด โดยกรรมการคณะหนึ่งอย่างน้อย 5 คน โดยคณะกรรมการอาจมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้

5.6 ข้อจำกัดบางประการของคณะกรรมการบริษัท มหาชน จำกัด

5.6.1 ห้ามมิให้คณะกรรมการกระทำการ ดังนี้

- 1) ประกอบการค้าขายใดๆ
- 2) เข้าไปเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ

5.6.2 กิจการหรือห้างหุ้นส่วนที่เข้าไปนั้น มีสภาพคู่จเดียวกับบริษัท มหาชน จำกัด

5.6.3 กิจการนั้นเป็นการแข่งขันกับบริษัท มหาชน จำกัด

5.6.4 ไม่ว่าการกระทำนั้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น

5.6.5 การกระทำดังกล่าวนั้นไม่ได้แจ้งให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบก่อนมีมติแต่งตั้งกรรมการ หากกรรมการคนใดฝ่าฝืน บริษัท มหาชน จำกัด อาจเรียกค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกรรมกรนั้นได้

5.7 การแปรสภาพบริษัทจำกัด มาเป็นบริษัท มหาชน จำกัด

สามารถดำเนินการได้โดย ได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท จำกัดนั้น โดยพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแปรสภาพเป็นบริษัท มหาชน จำกัด เช่น การเลือกตั้งกรรมการ ชื้อบังคับบริษัท มหาชน จำกัด เป็นต้น เมื่อพิจารณา รายละเอียดเรียบร้อยแล้วให้กรรมการบริษัท ส่งมอบกิจกรรมทั้งปวงให้กรรมการ ที่ได้รับแต่งตั้งใหม่ เพื่อนำหนังสือบริคณห์สนธิและชื้อบังคับของบริษัทใหม่ ยื่น จดทะเบียนแปรสภาพบริษัท มหาชน จำกัด ตาม พ.ร.บ. บริษัท มหาชน จำกัด

6. สรุป

ห้างหุ้นส่วนเป็นรูปแบบองค์กรธุรกิจที่อยู่ภายใต้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเป็นสัญญาที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตกลงเข้าร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมโดยประสงค์จะแบ่งกำไรจากกิจการที่ทำขึ้น ห้างหุ้นส่วนมี 2 ประเภท คือห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด

บริษัทจำกัด คือ เป็นงานภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บริษัทจำกัด ต้องมีการตกลงร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เข้ากันเพื่อแสวงหากำไรโดยลงทุนเป็นหุ้นมูลค่าหุ้นละเท่ากัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบเพียงจำนวนเงินเท่าที่ตนลงทุนไว้

บริษัท มหาชน จำกัด คือเป็นงานภายใต้บังคับ พระราชบัญญัติบริษัท มหาชน จำกัด พ.ศ.2535 มีการแบ่งหุ้นเป็นหุ้นละเท่ากัน และมีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการเสนอขายหุ้นต่อสาธารณชน ผู้ก่อตั้งบริษัท มหาชน จำกัด ต้องมีไม่ต่ำกว่า 15 คน

คำถามท้ายบทที่ 2

1. ให้อธิบายความแตกต่างระหว่างห้างหุ้นส่วนสามัญ กับห้างหุ้นส่วนจำกัด
2. ให้อธิบายข้อจำกัดของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ
3. ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีหุ้นส่วนกี่ประเภท แต่ละประเภทมีสิทธิและข้อจำกัดต่างกันอย่างไร
4. ให้อธิบายขั้นตอนการจัดตั้งบริษัท จำกัด
5. หุ้นของบริษัทมีกี่ประเภทอะไรบ้าง
6. ให้อธิบายวิธีการโอนหุ้นของบริษัท
7. ให้อธิบาย บริษัท เลิกกิจการได้ในกรณีใดบ้าง
8. ให้อธิบายขั้นตอนการแปรสภาพ จากบริษัท จำกัด เป็น บริษัทมหาชน จำกัด